

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI
SECȚIA ȘTIINȚE ALE VIEȚII**

Bd. Ștefan cel Mare 1
MD-2001, Chișinău, Republica Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru

**ACADEMY OF SCIENCES
OF MOLDOVA
SECTION LIFE SCIENCES**

Ștefan cel Mare Ave., 1
MD-2001 Chisinau, Republic of Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.academia@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru

AVIZUL CONSULTATIV AL SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM

asupra raportului științific din cadrul Programului de Stat 20.80009.5107.18 "Formarea direcționată a calității sistemului imunitar la fructele soiurilor tardive de prun preconizate păstrării de lungă durată", director de proiect: Dr. hab. BUJOREANU Nicolae, Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor, Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor, Universitatea de Stat din Moldova, pentru anul 2023, perfectat în baza audierii raportului și a concluziilor experților confidențiali (Adunarea Generală a Secției Nr.2 din 23 februarie 2024)

1. Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului

Pentru etapa anului 2023 scopul cercetărilor a fost axat pe determinarea influenței tratărilor foliare cu SBA, microelemente B, Zn, Mn și Mo și tratamentului pre-recoltare cu CaCl₂ privind formarea potențialului fotosintetic, stabilirea și modificarea structurilor celulare, acumularea substanțelor deponente. Elaborarea recomandărilor privind creșterea direcționată a fructelor soiurilor tardive de prun de selecție autohtonă și străină pentru păstrare îndelungată. S-a apreciat gradul de manifestare a bolilor principale și rezistența a soiuri cu maturare tardivă, și influența secetei asupra dezvoltării fructelor legate. A fost determinată influența tratărilor cu SBA Reglalg, microelemente (B, Zn, Mn, Mo) și CaCl₂ asupra productivității pomilor și calității fructelor, în dependență de genotip. Continuarea cercetărilor în a.2023 a confirmat că tratările foliare cu SBA Reglalg în amestec cu microîngrășămintele B, Zn, Mn, Mo și CaCl₂ au stimulat biosinteza activă a substanțelor chimice, predispunând fructele la o păstrare mai îndelungată și de calitate a acestora. Scopul, obiectivele și rezultatele declarate au fost atinse în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului.

2. Diseminarea rezultatelor obținute

Rezultatele științifice obținute în cadrul proiectului în anul 2023 au fost publicate în 20 lucrări științifice inclusiv:- monografii 1; articole în reviste științifice (cat. B) - 2; articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare) - 4; articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (RM) - 1; articole în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională- 6; teze în lucrările conferințelor științifice internaționale (RM) - 1; teze în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională – 1.

3. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute (brevete de invenție, alte forme de proprietate intelectuală, materializarea rezultatelor, perspective de implementare

Rezultatele obținute pe parcursul anilor au fost implementate în gospodăria țărănească ”Melnic Ioana Fiodor” din s. Jora de Mijloc, r-nul Orhei. După cum au arătat cercetările noastre, determinarea eficienței tratamentelor foliare cu SBA Reglalg, microelemente (B, Zn, Mn și Mo) și prerecoltă cu CaCl₂ în sporirea productivității pomilor în varianta propusă de noi, în raport cu matorul, ne-a permis să obținem indicatori economici cu valori mai sporite. Efectuarea tratamentelor foliare a pomilor de prun cu SBA Reglalg și microelemente după înflorire și în faza creșterii intensive a lăstarilor, precum și prerecoltă cu CaCl₂ a permis sporirea volumului de roadă, cât și capacitatea de păstrare și calitatea fructelor de prun. În dependență de soi, s-a asigurat un adaos la roadă de 200–500 kg/ha. Sporirea productivității în urma utilizării substanțelor de creștere a fost obținută din contul creșterii numărului și masei fructelor de prun de la un singur pom. Utilizarea acestora în tehnologia de producție a prunelor a asigurat un efect economic ridicat, profitul de la 1 ha plantații de prun pe rod de maturare tardivă constituind 1,8– 2,4 mii lei.

A fost obținut 1 brevet de invenție, și efectuate 3 publicații în Materialele (Catalog) Saloanelor Internaționale de Inventică.

4. Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat.

Din echipa de cercetare alcătuită din 12 persoane 2 sunt specialiști tineri ceea ce alcătuiește doar 17%. A fost pregătită și susținută o teză de doctorat.

Punctajul mediu acordat: 28,1

Concluzii și recomandări:

Pomicultura Republicii Moldova se confruntă cu posibilități restrânse de a obține plus valoare la astfel de specii cu producții perisabile după cum sunt soiurile drupaceelor. În acest context prelungirea perioadei de păstrare a fructelor proaspete cu sporirea în același timp a conținutului în substanțe biologice active în ele are însemnătate primordială atât pentru producători, cât și pentru consumatori. Scopul și obiectivele trasate pentru anul 2023 au fost pe deplin realizate.

Se propune calificativul general: Foarte bine

Raport aprobat

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Eva Gudumac

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc